

توان بخشی در اختلال دوقطبی

زهرا میرسپاسی، استادیار گروه روان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

در مبتلایان به اختلال دوقطبی، به عنوان یک اختلال روان پزشکی مزمن و شدید، ترکیبی از درمان های دارویی و روانی اجتماعی پذیرفته شده است. توان بخشی روانی اجتماعی شامل مجموعه خدمات مبتنی بر شواهدی است که به مبتلایان به اختلالات روان پزشکی شدید کمک می کند تا عملکرد اجتماعی، تحصیلی و شغلی بهتری داشته باشند. هدف برنامه های توان بخشی، توانمندسازی بیمار و کمک به دستیابی به زندگی مستقل می باشد. در توان بخشی تأکید بر نقاط قوت فرد است، و پیامدهای عملکردی مورد توجه قرار می گیرند. پژوهش ها نشان داده که برخی عوامل فرهنگی روی پیامد اختلالات روان پزشکی شدید از جمله اختلال دوقطبی اثر می گذارد، برای مثال، وجود خانواده های پرجمعیت و حمایت خانوادگی در برخی فرهنگ ها سبب می شود که بسیاری از بیماران، به وسیله خانواده هایشان مراقبت شوند. این میزان حمایت از سوی خانواده می تواند در سیر اختلال و اثربخشی خدمات توان بخشی نقش داشته باشد.

توان بخشی در اختلالات شدید روان پزشکی به عنوان پیشگیری سطح سوم جایگاه ویژه ای دارد، اما گاه این جنبه مهم از مداخلات در بیماران نادیده گرفته می شود. در مدل ساختاریافته توان بخشی، اهداف، استراتژی ها، موقعیت یا محیط و نقش ها مطرح هستند. برای دستیابی به اهداف توان بخشی، رابطه مشارکتی بین بیمار، روان پزشک و دیگر متخصصان سلامت روان، در راستای ارائه خدمات جامع به این بیماران، بسیار اهمیت دارد. امروزه برنامه های متعدد توان بخشی وجود دارد و مدت زمان بستری ها کوتاه شده است. در این مقاله علاوه بر مرور مداخلات توان بخشی در بیماران دچار اختلال دوقطبی، به طور کوتاه به تجربه مرکز روزانه بیمارستان روزبه در ارائه خدمات به این بیماران اشاره می شود.